

Výroční zpráva o výkonu regionálních funkcí v roce 2016

Pověřená knihovna: Městská knihovna Náchod, o.p.s.

1. Výchozí zajištění regionálních funkcí v roce 2016 Sít' obsluhovaných knihoven a pracovníci zajišťující regionální služby

1 základní knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí
10 základních profesionálních knihoven
59 základních neprofesionálních knihoven
11 poboček profesionálních knihoven
4 knihovny jiných sítí

Z důvodu nezájmu zřizovatele pozastavila k 31. 12. 2016 svou činnost Obecní knihovna Hynčice.

Regionální služby v okrese zajišťuje 2,85 přepočteného úvazku. Z toho 2 úvazky metodika, 0,65 zpracování fondu a 0,2 úvazku řízení a ekonomika. Snížení úvazku o 0,5 oproti roku 2015 bylo způsobeno výjimečnou nutností zaměstnat v roce 2015 pracovníci střediskové knihovny v Jaroměři namísto objednávky služeb, avšak pro rok 2016 se u této knihovny opět služby objednaly. Tyto změny se ve výkonech nijak neprojevily.

Knihovnické služby byly objednány u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují). Tyto knihovny zajišťují tvorbu a distribuci výměnných souborů z prostředků dotace na regionální funkce i z prostředků přispívajících obcí a dále poradenskou a konzultační činnost pro základní knihovny provozované obcemi příslušných střediskových obvodů. Městská knihovna Jaroměř provádí v knihovnách svého obvodu revize fondu a spravuje webové stránky těchto knihoven.

2. Hodnocení jednotlivých regionálních funkcí dle standardů

2. 1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy

Celkem bylo pro pracovníky knihoven uspořádáno 13 porad, z toho 3 porady pro profesionální knihovny a 10 porad pro neprofesionální knihovny.

Konzultace byly podle potřeby poskytovány pracovníkům obsluhovaných knihoven i zřizovatelům těchto knihoven. Celkem bylo poskytnuto 156 konzultací, část z nich byla vedena telefonicky či elektronicky (e-mailem).

Celkem bylo uskutečněno 291 metodických návštěv, které se týkaly především rozvozu výměnného fondu, aktualizace a revize fondu neprofesionálních knihoven a kontroly běžné činnosti těchto knihoven. 109 metodických návštěv bylo uskutečněno v Obecní knihovně Hoříčky, kde proběhla aktualizace fondu, automatizace knihovny a zaučení nové knihovnice v práci s knihovním programem Verbis.

2. 2. Plány, rozbory, statistika knihovnických činností

Všem profesionálním i neprofesionálním knihovnám byla poskytnuta pomoc při sestavování statistických výkazů. Statistické údaje byly porovnány se standardem VKIS a výsledky byly prezentovány profesionálním knihovnám na poradě 8. 4. 2016. Dále byl sestaven a na webových stránkách proknihovny.mknachod.cz prezentován žebříček nejlepších profesionálních

a neprofesionálních knihoven.

2. 3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Uskutečnily se celkem 3 porady profesionálních knihoven, z toho 2 porady se všemi vedoucími profesionálních knihoven (8. 4. a 9. 12.) a 1 porada s vedoucími knihoven, které jsou zapojeny do vykonávání regionálních funkcí (9. 12.).

Dále proběhlo ve střediskových obvodech 10 porad knihovníků neprofesionálních knihoven (3. 3., 16. 3., 23. 3., 29. 3., 9. 5., 5. 10., 8. 11., 12. 12., 15. 12.), kde se probíraly otázky statistiky, aktuálního dění v oboru, práce se čtenáři, práce s regionální literaturou.

Pro pracovníky profesionálních i neprofesionálních knihoven uspořádala Městská knihovna v Náchodě tyto semináře a kurzy:

23. 2.	Kurz tvorby infografiky (práce s online nástroji Canva a Infogram) - pro pracovníky knihoven regionu Náchod	4 hod.	6 účast.
24. 2.	Kurz tvorby infografiky (práce s online nástroji Canva a Infogram) - pro pracovníky knihoven regionu Náchod	4 hod.	5 účast.
17. 5.	Mluvené slovo pro všechny, aneb, Audioknihy v knihovnách - seminář pod vedením Mgr. Alžběty Škytové	2 hod.	13 účast.
18. 11.	Exkurze knihovníků - Městská knihovna Nové Město nad Metují, Státní oblastní archiv Zámorsk, Místní knihovna Podbřezí	8 hod.	17 účast.
30. 11.	Knihovna, to není jenom nábytek - seminář pod vedením Mgr. Jaroslavy Štěrbové	3 hod.	17 účast.

Těchto kurzů se účastnili jak pracovníci knihoven z okresu Náchod, tak i pracovníci knihoven z jiných regionů (Trutnov, Rychnov nad Kněžnou).

Mimo výše uvedené kurzy proškolily metodičky z MK Náchod pracovníky Knihovny města Hradce Králové ve 4 Kurzech tvorby infografiky (práce s online nástroji Canva a Infogram). Kurzů o celkovém objemu 12 hodin se zúčastnilo 48 osob.

Městská knihovna Náchod spravuje a pravidelně aktualizuje oddíl pro knihovny na svých webových stránkách (proknihovny.mknachod.cz). Jsou zde zveřejňovány aktuální informace z oboru, materiály pro práci v knihovnách, zápisy z porad, informace pro zřizovatele apod. Jsou zde také základní informace o všech knihovnách v regionu Náchod.

2. 4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

V roce 2016 bylo do 59 neprofesionálních knihoven expedováno 183 souborů se 11 001 svazky.

Knihovny měly k dispozici ještě dalších 1 040 souborů se 62 427 svazky z minulých let. Z celkového počtu 82 433 svazků výměnného fondu bylo v neprofesionálních knihovnách umístěno a využíváno více než 89 % tohoto fondu.

Distribuci souborů zajišťuje pověřená knihovna a knihovny, které mají svůj střediskový obvod.

Knihovníci obecních knihoven si většinou vybírají knihy z výměnného fondu častěji a po menších dávkách, protože si je odvázejí v taškách. Rozvoz větších souborů zajišťují knihovny autem.

Na tvorbě výměnných fondů se podílejí i obce, které využívají služeb střediskových knihoven na základě smluv. Na nákup výměnného fondu přispělo 51 zřizovatelů neprofesionálních knihoven částkou 367 438 Kč. V této částce je zahrnuto i předplatné časopisů, které svým knihovnám zajišťuje Knihovna města Police nad Metují a Knihovna Břetislava Kafky Červený Kostelec.

Z ročního přírůstku 3630 knihovních jednotek bylo 141 darů.
Aktualizace výměnného fondu probíhá průběžně podle potřeby.

2. 5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Zrevidovány byly 4 knihovny: Heřmanice, Rasošky, Rychnověk, Veselice s celkem 2 107 svazky. Rozsáhlá aktualizace fondu proběhla v Obecní knihovně Hoříčky (v souvislosti s automatizací knihovny) a v Obecní knihovně Machov (v souvislosti se stěhováním knihovny do nových prostor). Ve všech neprofesionálních knihovnách probíhá aktualizace fondu průběžně podle potřeby.

2. 6. Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Knihovny nakupují z prostředků obecních úřadů pouze knihy do výměnných fondů.

2. 7. Servis automatizovaného knihovního systému

Servis byl poskytnut ve spolupráci s firmou EŠKOM knihovnám Velká Jesenice, Vlkov a Rychnověk.

3. Úkoly vyplývající ze smluv o přenesení regionálních funkcí stanovené krajskou knihovnou pro pověřené knihovny v roce 2016

3. 1. Centrální adresář knihoven

Aktualizaci záznamů si profesionální knihovny zajišťují samy podle aktuálních změn, nejméně však 1x ročně. Proškolení všech vedoucích profesionálních knihoven v aktualizaci záznamů v Centrálním adresáři knihoven proběhlo na poradě 8. 4.

Aktualizaci záznamů neprofesionálních knihoven zajišťuje knihovna pověřená regionální funkcí podle aktuálních změn, nejméně však 1x za rok.

3. 2. Vesnice roku – Knihovna roku

Komisi soutěže Vesnice roku byly poskytnuty informace o přihlášených knihovnách. Jednalo se o knihovny v obcích Červená Hora, Dolní Radechová, Nový Hrádek, Křinice, Nahořany, Rasošky, Žernov. Těmto knihovnám byla poskytnuta metodická i praktická pomoc při přípravě na soutěž.

3. 3. Nominace Knihovník Královéhradeckého kraje 2016 a doplňování Slovníku českých knihovníků
Pro udělení titulu Knihovník roku 2016 byl za oblast Náchod nominován pan Aleš Antoš z Obecní knihovny Řešetova Lhota.

Pro potřeby Slovníku Českých knihovníků byly zpracovány informace o nositelích titulu Knihovnice roku z let minulých (J. Vítová, Z. Pfeiferová, M. Machová).

3. 4. Standard RDA

Knihovnám byla nabízena metodická i praktická pomoc s cílem podpořit zavedení nových katalogizačních pravidel. Žádná knihovna nabídku pomoci nevyužila, zavedení pravidel RDA si knihovny zajistily samy.

3. 5. Oznámení o podpoře knihoven Královéhradeckým krajem.

Profesionální i neprofesionální knihovny byly při poradách opakovaně upozorňovány na nutnost viditelného umístění oznámení o podpoře knihoven Královéhradeckým krajem. Při metodických návštěvách bylo umístění kontrolováno.

4. Finanční zajištění regionálních funkcí

Na výkon regionálních funkcí bylo knihovně přiděleno o 51 000 Kč více než v roce předchozím. Z celkové částky 1 468 000 Kč bylo 43 % použito na mzdové náklady. Částka vydaná na nákup knihovnických služeb byla v roce 2016 zvýšena tak, aby pokryla objem vykonaných služeb. Na nákup výměnného fondu bylo z dotace na výkon regionálních funkcí použito 334 914 Kč, což je 23 % z celkové částky dotace. Do výměnného fondu střediskových knihoven přispělo na základě smluv 47 z 52 zřizovatelů neprofesionálních knihoven (90 %) částkou 367 438 Kč. Některé obce vydávají značné částky na nákup literatury do fondu vlastní knihovny a služeb výměnných souborů využívají minimálně (Hoříčky, Chvalkovice, Stárkov).

Z důvodu extrémně pozdního vyplacení dotace na účet Městské knihovny Náchod (4. 5. 2016) nemohlo být vykonávání regionálních funkcí dodrženo v takovém rozsahu, jak bylo naplánováno. Naopak termín vyúčtování dotace na regionální funkce je poměrně brzký a z účetního hlediska je obtížné ho dodržet.

5. Závěr

Regionální služby jsou jasným přínosem v podpoře veřejných knihoven. Díky finančnímu příspěvku na regionální funkce je možné všestranně rozvíjet knihovnickou činnost.

Silnou stránkou jsou cíleně budované knihovní fondy pro využití v obecních knihovnách, přístupnost internetu v obcích, konzultační a poradenská činnost pracovníků regionálních služeb. Slabou stránkou je dopravní obslužnost a časové možnosti knihovníků obecních knihoven ve využití nabídek vzdělávání. Věková struktura knihovníků obecních knihoven někdy neumožňuje přijímání nových forem práce v takové míře, jak bychom si přáli (využívání PC, práce s e-mailem). Avšak bez příspěvku na regionální funkce by stagnovala činnost knihoven i tam, kde mají obecní funkcionáři i čtenáři o knihovnu zájem. Velmi důležitou součástí je i finanční podpora zřizovatelů neprofesionálních knihoven, díky jejichž příspěvkům je možné nabídnout čtenářům neprofesionálních knihoven větší a širší nabídku titulů ve výměnném fondu.

Střediskový systém péče o neprofesionální knihovny má v regionu Náchod dlouholetou tradici. Tento systém se ukazuje být velmi výhodným díky geografické blízkosti malých knihoven ke střediskům, dlouhodobému budování vztahů a vazeb s knihovníky i zřizovateli a v neposlední řadě i díky možnosti zaměření většího úsilí metodika na menší počet knihoven.

Přílohy: Výkaz výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2016

Zprávu sestavil: Bc. Klára Havlová

Dne: 20. 1. 2017